

Evaluation Burgerberaad Afvalvrij 2030 organised by the Gemeente Groningen

—

Focus on active participants, the general population and the
civil servants involved in waste management

Project Title:	SPEAK UP
Partners:	Gemeente Groningen and Rijksuniversiteit Groningen
Work-Package:	WP1.3
Deliverable Type:	Executive summary
Date of Delivery:	14 / 01 / 2026
Primary author(s):	Anne Eichholtzer, Namkje Koudenburg and Lise Jans. Review and input by Marjon de Bie

Management samenvatting

Het Burgerberaad Groningen Afvalvrij 2030, georganiseerd door de gemeente Groningen tussen maart en juli 2025, is door de Rijksuniversiteit Groningen onafhankelijk geëvalueerd. Deze evaluatie richtte zich op de impact van het burgerberaad op (1) de **deelnemers** (2) op **inwoners van de gemeente Groningen** in het algemeen (via inwonerspanel Groningen Gehoord) en (3) op de houding van **ambtenaren** ten opzichte van burgerparticipatie.

Deel 1 – Focus op de deelnemers aan het burgerberaad

Vraag: Hoe hebben deelnemers het burgerberaad ervaren en hoe heeft deelname hun perceptie van publieke participatie, de doelstelling afvalvrij 2030 en hun relatie met de gemeente Groningen beïnvloed?

Methode: Actieve deelnemers en een controlegroep hebben voor en na het burgerberaad vragenlijsten ingevuld om veranderingen in de loop van de tijd te beoordelen.

- **Ervaringen van deelnemers aan het burgerberaad**

Over het algemeen hebben deelnemers het burgerberaad als zeer positief ervaren. Het proces kreeg een hoge gemiddelde eindbeoordeling (8,3 op een schaal van 10) en deelnemers gaven aan zeer tevreden te zijn over zowel het proces als de daaruit voortgekomen adviezen. Een meerderheid van de deelnemers geeft aan te verwachten dat de gemeente de adviezen volledig overneemt.

Deelnemers waren positief over het groepsdiscussieproces. Zij hebben de gespreksbegeleiders als competent in het begeleiden van de discussies ervaren. De deelnemers geven aan dat de opzet voldoende ruimte bood voor alle deelnemers om bij te dragen en voor mensen met verschillende achtergronden om gehoord te worden. Deze ervaringen zijn consistent over gender, leeftijd en opleidingsniveau heen, wat erop wijst dat het proces inclusief en toegankelijk was.

Deelname aan het burgerberaad versterkte het gevoel dat ‘mensen zoals ik’ gehoord worden en invloed kunnen hebben op de uitkomsten van het burgerberaad. Daarnaast gaven deelnemers aan een beter inzicht te hebben gekregen in de wijze waarop gemeentelijke besluitvorming tot stand komt.

- **Afvalvrij Groningen in 2030**

De steun voor de doelstellingen Groningen Afvalvrij 2030 was onder de deelnemers al hoog en nam gedurende het burgerberaad verder toe. Deelname aan het burgerberaad veranderde ook de kijk op de verantwoordelijkheid voor het behalen van de doelstellingen. Zowel de inwoners als de gemeente werden door de deelnemers significant meer verantwoordelijk gehouden. Tegelijkertijd bleef er sprake van een zekere mate van terughoudendheid over de vraag of de gemeente en inwoners deze afvalvrije doelen uiteindelijk ook zullen bereiken.

Deelname hing ook samen met een toename in kennis over afvalreductie, een sterker persoonlijk verantwoordelijkheidsgevoel om afval te verminderen, ze gaven aan minder afval te produceren én dit doel actief uit te dragen naar anderen na afloop van het burgerberaad.

Daarnaast droeg deelname aan het burgerberaad bij aan een afname van de ervaren polarisatie onder inwoners van Groningen rondom.

Daarnaast ervoeren deelnemers aanvankelijk enige verdeeldheid onder inwoners van Groningen als het gaat om afvalbeleid (*“Als het over afval gaat, zijn de meningen van Groningers sterk verdeeld”*). Deelname aan het burgerberaad ging gepaard met een afname van de ervaren polarisatie, waarbij de perceptie verschoof van een matig naar een meer neutraal niveau.

- **Relatie met de gemeente Groningen en inwoners**

Deelname aan het burgerberaad had consistent middelgrote tot grote positieve effecten op de percepties van deelnemers ten aanzien van de gemeente. Deelnemers aan het burgerberaad ervoeren meer persoonlijke invloed, hadden een sterker gevoel door de gemeente gehoord te worden, een verhoogd vertrouwen in en een sterkere verbondenheid met de gemeente.

Daarnaast ervoeren zij iets minder polarisatie tussen inwoners en de gemeente rondom afvalbeleid. Dit komt mogelijk door het samenwerkingsgerichte karakter van het burgerberaad, waarin sprake was van uitwisseling van de voorstellen tussen de deelnemers en de voor de uitvoering verantwoordelijke ambtenaren.

Deel 2 – Focus op de bredere bevolking van Groningen (Groningen Gehoord)

Vragen:

- a. Hoe bekend waren inwoners van de gemeente Groningen met het Burgerberaad Groningen Afvalvrij 2030?
- b. Heeft het informeren (versus niet informeren) van inwoners over het burgerberaad invloed gehad op hun houding en gedrag rondom afval en hun perceptie van de gemeente Groningen (vertrouwen, verbondenheid)?

Methode: Respondenten maakten deel uit van het online burgerpanel Groningen Gehoord. Zij (aantal van 1.906) vulden een vragenlijst in vóór het burgerberaad (jan 2025) en opnieuw na de eerste communicatiecampagne (nov 2025). In de nameting ontving slechts de helft van de respondenten informatie over de uitkomsten van het burgerberaad, om het effect te beoordelen van geïnformeerd zijn versus niet geïnformeerd zijn.

• Bekendheid onder de Groningse bevolking

De algemene bekendheid van het *Burgerberaad Groningen Afvalvrij 2030* onder de respondenten was laag. Ongeveer twee derde gaf aan niets te hebben gezien, gehoord of gelezen over het burgerberaad. Ondanks een uitgebreide communicatiecampagne van de gemeente Groningen waarbij in elf verschillende wijken ambtenaren met inwoners in gesprek gingen over het burgerberaad, op digitale borden werd gedeeld, in buurthuizen werd gecommuniceerd, gemeentelijke communicatiekanalen en nog diverse andere middelen werden ingezet, gaven de inwoners die wel bekend waren met het burgerberaad aan dat zij deze informatie vooral via de gemeentelijke communicatiekanalen hadden ontvangen.

• Afvalvrij Groningen in 2030 en Relatie met de gemeente Groningen

De steun voor de afvalvrije doelstellingen was en blijft hoog onder de inwoners van de gemeente Groningen. Respondenten ervoeren zichzelf doorgaans als meer betrokken bij en actiever in afvalreductie dan de meeste Groningers. Dit is consistent met enige waargenomen polarisatie tussen inwoners als het gaat om afvalbeleid. Deze constatering biedt kansen om de sociale normen rondom afval te versterken, door zichtbaar te maken dat de meeste inwoners waarde hechten aan afvalreductie en hier al actief naar handelen.

Bovenstaande bevinding hebben wij niet waargenomen onder de bredere groep inwoners die over het burgerberaad was geïnformeerd.

Deel 3 - Ambtenaren

Vraag: Wat zijn de percepties en attitudes van ambtenaren ten aanzien van publieke participatie?

Methode: Drie groepen ambtenaren binnen Stadsbeheer namen deel aan het onderzoek: beleidsmedewerkers, managers die betrokken zijn bij afvalbeleid, medewerkers werkzaam in de uitvoering. Vrijwillige respondenten vulden een vragenlijst in vóór het burgerberaad (maart 2026) en opnieuw na de eerste communicatiecampagne (nov 2025). Daarnaast namen 9 ambtenaren in maart deel aan een interview om hun opvattingen over publieke participatie te delen.

→ Het onderzoek liet aanzienlijke verschillen zien in de bekendheid met het burgerberaad en de bijbehorende uitkomsten tussen verschillende groepen medewerkers. Beleidsmedewerkers waren over het algemeen goed geïnformeerd, terwijl medewerkers uitvoering aangaf weinig tot niets te hebben gehoord over het proces of de uitkomsten.

Alle groepen rapporteerden positieve opvattingen over de integriteit en bijdragen van burgers, en publieke participatie werd gezien als waardevol voor het inbrengen van diverse perspectieven. Een groter vertrouwen in burgers onder de respondenten ging ook gepaard met een grotere bereidheid om participatieve resultaten in hun werk te integreren.

Beleidsmedewerkers rapporteerden doorgaans een hogere ervaren interne steun voor publieke participatie, meer openheid om publieke input te benutten en minder ervaren nadelen (bijv. gerelateerd aan complexiteit of werkdruk). Leidinggevenden en medewerkers uitvoering lieten meer gematigde scores zien. Deze verschillen hangen mogelijk samen met een lagere bekendheid met het burgerberaad, en niet zozeer met een gebrek aan steun voor publieke participatie zelf.

Bovendien gaven respondenten in alle groepen aan verschillen te ervaren in de opvattingen van collega's over publieke participatie, dat erop wijst dat de interne steun voor het burgerberaad binnen de organisatie ongelijk kan zijn.

→ In de interviews had aanvankelijke terughoudendheid vooral betrekking op de uitvoerbaarheid, de benodigde tijdsinvestering en twijfels over de mate waarin het burgerberaad werkelijk nieuwe inzichten zou opleveren. Tegelijkertijd benadrukten de meeste geïnterviewden de meerwaarde van burgerperspectieven, met name bij het signaleren van blinde vlekken, het verbeteren van communicatie en het beter verankeren van beleid in de leefwereld van inwoners.

Burgerparticipatie werd overwegend gezien als aanvullend op professionele expertise en de representatieve democratie, mits rollen, verwachtingen en uitvoeringskaders vanaf het begin duidelijk worden afgebakend. Belangrijke aandachtspunten hadden betrekking op uitvoerbaarheid en organisatorische capaciteit.

Aanbevelingen

Op basis van de resultaten van de evaluatie formuleren we volgende conclusies en aanbevelingen ter ondersteuning van toekomstige participatieprocessen.

1. De manier waarop het Burgerberaad Groningen Afvalvrij 2030 is georganiseerd blijkt effectief in het versterken van de verbinding tussen deelnemers en de gemeente, en onderstreept de waarde van het burgerberaad als instrument voor het opbouwen van vertrouwensrelaties.

- **Blijf inzetten op participatieprocessen die samenwerking tussen inwoners en de gemeente bevorderen**, door gedurende het hele proces tweerichtingsuitwisseling te faciliteren tussen burgers en degenen die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering.

2. Een meerderheid van de deelnemers gaf aan te verwachten dat de gemeente de aanbevelingen volledig over zal nemen. Duidelijke terugkoppeling en zichtbare opvolging zijn daarom belangrijk om het vertrouwen van deelnemers te behouden en om breder maatschappelijk draagvlak voor participatieve processen te versterken.

- **Communiceer duidelijk en transparant met zowel deelnemers als de bredere bevolking over de uitwerking, opvolging en implementatie van aanbevelingen**, inclusief welke aanbevelingen worden overgenomen, welke niet, en de redenen achter deze keuzes. Dit draagt bij aan het behouden van publieke betrokkenheid tijdens de verdere ontwikkeling en uitvoering van beleid.

3. De bekendheid van het *Burgerberaad Groningen Afvalvrij 2030* was laag onder het bevroagde burgerpanel. Onder degenen die van het burgerberaad hadden gehoord of erover hadden gelezen, kwam de informatie vrijwel uitsluitend via gemeentelijke communicatiekanalen. Dit wijst op kansen om inwoners te bereiken die minder actief geïnteresseerd zijn in gemeentelijke aangelegenheden.

- **Versterk de communicatiestrategieën rondom participatieve initiatieven verder** door vooraf gericht te analyseren welke communicatiemiddelen, kanalen en vormen het meest effectief zijn voor verschillende doelgroepen, met als doel het bereik en de bekendheid te vergroten buiten de groep die al betrokken is.

4. Deelname aan het burgerberaad had positieve effecten op de percepties van deelnemers ten aanzien van de doelstellingen van Groningen Afvalvrij 2030 en de gemeente. Deze effecten vertalen zich echter niet naar de bredere bevolking als mensen over het burgerberaad worden geïnformeerd.

- **Vergroot de mogelijkheden voor bredere publieke betrokkenheid door een grotere groep inwoners te betrekken.** Dit kan bijvoorbeeld door middel van communicatiecampagnes en / of hybride participatievormen, zoals online consultaties (vgl. Provincie Drenthe).

5. **Ambtenaren:** De bekendheid met het burgerberaad en de bijbehorende uitkomsten was vooral laag onder medewerkers uitvoering. Daarnaast verschilde de waargenomen interne steun voor publieke participatie tussen de groepen medewerkers en gaven de meeste respondenten aan dat collega's uiteenlopende opvattingen hebben over de waarde van publieke participatie.

- **Betrek medewerkers uitvoering personeel actief bij het burgerberaad,** naast beleidsmedewerkers en leidinggevenden. Deel intern feedback over de uitkomsten van het burgerberaad, inclusief hoe aanbevelingen worden meegenomen in besluitvorming en uitvoering.

6. **Andere: Voer (ook in de toekomst) een systematische evaluatie van het burgerberaad uit.** Deze aanpak brengt de totale ervaring en impact voor verschillende betrokkenen nauwkeuriger in beeld, waaronder deelnemers die doorgaans minder zichtbaar of mondig zijn.